

חויית הקריאה*

"מאז התחלתי לקרוא בספרים קסמו לי ספרי הרפתקאות מסע וציד. אחוז הייתי בולמוס קריאה בספרי טרזן למיניהם ובספריהם של מייד ריד, ריצ'רד הגארד, פנימור קופר וקרל מאי. למדתי להבחין בספרים שבהם הבדיה עיקר והמציאות טפל ולהיפך, והעדפתי לקרוא ספרי הרפתקאות המבוססים על נסיונם האישי של מחברייהם. הסיבה לכך קשורה בתכונת אופי שלי השונה מתכונות שאר בני-גילי והיא, שניסיתי לממש את אשר קראתי, במידת יכלתי..."

"חוויה גדולה היה לי ספרו של סיטון "רלף הצייד", בו הגיתי יום ולילה, עד שידעתיו כמעט בעל-פה. היה בספר עולם מרתק: מעשה בנער יתום ממשפחה לבנה, המוצא בית אצל צייד אינדיאני וזה מלמדו רזי תורת החיים ביער: לבנות צריף מקורות עץ, לתפור בגדים מעורות של חיות ציד, לעקוב אחרי חיות בר, לצודן ולהעלות מזורה במומחיות. בעקבות הספר הפכתי להיות מומחה למזורות ובכל מחנות הקיץ והערבים שמסביב למזורה ערכת את חמרי ההסקה לפי הסדר הנכון ואף השכלתי להעלות אש במזורה בעזרת גפרור אחד בלבד, כפי שרלף למד ממורו האינדיאני. במסע ציד ממושך ביער עליך לחסוך בגפרורים וללמוד לחיות במשך תקופה ארוכה ממה שמספק לך הטבע שסביבך. יש חיות ציד בשפע, מהן תכין לך בשר מתובל בעלי צמחים ובגרגרי יער, ותצלהו על אש המזורה שהעלית. ענין מיוחד מצאתי — בגלל אותה תשוקה שלי ליצור חפצים במו ידי — בפרק שבו מלמד האינדיאני את רלף לבנות לעצמו קשת אינדיאנית שבעזרתה יוכל לצוד כל חיה.

הקריאה בפרק זה הדליקה בי התרגשות שהניבה עשייה. קראתי פעמים רבות את ההוראות להכנת הקשת: איך למצוא את השוכה המתאימה, כיצד להקציעה ולהתקינה, איך להכין את המיתר וכיצד לקבעו בקצות הקשת, שיהיה מתוח כהלכה ויעביר אל החץ הנורה את העצמה הטמונה בעץ הגמיש.

האינדיאני לימד את רלף גם להכין חצים ואשפה, והחשוב מכל — להפעיל את הקשת. היריה בקשת היא מלאכה קשה הדורשת מיומנות ונסיון רב, ורק לאחר אימונים ממושכים מגיע הצייד לכושר קליעה טוב, המאפשר לו לחיות ביער מאמצעי מחיה שמספק לו הטבע".

* מתוך יהואש ביבר, "כלב ציד משל"י", הוצאת עם עובד 1982, עמ' 28—29.

בקטע זה מתחיל הסיפור "קשת אינדיאנית". בספר הסיפורים של יהואש ביבר "כלב ציד משלי". נושאי הסיפורים הם חוויות ילדות של המספר בקיבוץ. כמעט בכל הסיפורים שזורים קטעים המציינים את השפעת הקריאה בספרי ילדים על מעשיו ועל תהליך התבגרותו ובגרותו של הסופר. הסופר מעלה בזכרונותיו, בצד דברי ספרות שהשפיעו על עיצוב אישיותו גם אזכורים של תחומי תרבות אחרים כמו מוסיקה, תיאטרון וסרטים. אולי נתייחס אל קטעים אלה בהזדמנות אחרת. עניינו של הסיפור "קשת אינדיאנית" הוא הרפתקה שנסתבך בה גיבור הסיפור בפציעת יריבו בן-קבוצתו, לאחר שהצליח בעשיית קשת לפי כל מה שקרא ולמד מסיפורי הרפתקאות על אינדיאנים ונשקם.

חיה ויזל.

"בגלל אותה תשוקה שלי ליצור חפצים במו ידי...". לכאורה זוהי המוטיבציה, אבל זהו, בלי ספק, מניע חלקי בלבד. הקורא האוטיליטריסטי, המשתקף משורות אלו מחפש בספרים את ההוראות לעשייה, אולם אינו פטור גם מהתרשמות עמוקה, שיש עמה נוסף על-כך סיפוק של יצר ההרפתקה, יצר הסקרנות לגבי חיים לא קונבנציונליים והרבה רגישות לאמנות התיאור של המחבר ארנסט תומסון סיטון, אבל אין זה במודע. ואולי דווקא בשל כך מעניקה ההתרשמות.

ד"ר אסתר טרסי
